

**Рівненський державний
гуманітарний університет**

**Актуальні питання
психологічної науки**

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 15

Рівне - 2021

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. Рівне, 2021. Вип. 15. 140 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Воробйов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ;

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Хупавцева Н.О. – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Савицька О.Г. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ.

Друкується за рішенням вченої ради РДГУ (протокол № 12 від 29 грудня 2021 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

2. Ткачук Т. А., Плис Н. С. Психологічні особливості розвитку ціннісних орієнтацій у підлітків. *Технології розвитку інтелекту*, 2016. Т. 2 Вип. 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tri_2016_2_4_9 (дата звернення: 13.03.2021).
3. Яновська Т. А., Когут І. В. Особливості ціннісно-сислової сфери підлітків. *Психологія і особистість*, 2020. № 2 (18). С. 189-204.

УДК 159.923.4

ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕМПЕРАМЕНТУ У СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Мартинюк Тетяна, здобувач ОС «бакалавр», 4 курс, РДГУ

Керівник: Романюк В.Л., кандидат біологічних наук, доцент

Студентський вік характеризується особливостями когнітивних процесів та різноманітням емоційних переживань в умовах навчальної діяльності. Так, особливість емоційної сфери юнацького віку проявляється в емоційній чутливості. При цьому когнітивний та емоційний потенціал інтенсивно реалізується через психофізіологічні складові особистості, у т.ч. специфіку темпераменту як спадкову ознаку [2, С. 167].

Аналіз наукової літератури вказує на те, що темперамент – це індивідуально своєрідні властивості психіки і поведінки, які в цілому визначають динаміку психічної діяльності особистості. Типи темпераменту істотно проявляються в пізнавальній сфері та сфері емоцій і почуттів, виробничо-трудої діяльності, міжособистісних відносинах, особливостях мовної та мовно-рухової діяльності особистості тощо. У цілому під темпераментом розуміється сукупність спадкових особливостей особистості, у т.ч. специфіки когнітивної та емоційної сфери, а також поведінкової активності [3, С. 122].

У зв'язку з цим основною метою даного дослідження було вивчення особливостей типу темпераменту у студентської молоді із врахуванням вікових і статевих особливостей.

Для проведення відповідного дослідження були обрані студенти другого курсу РДГУ, вибірка – 40 студентів експериментальної групи. Віковий склад учасників дослідження – від 18 до 20 років. Для діагностики темпераменту було обрано тестову методику Г. Айзенка та методику «Формула темпераменту» А. Белова [1].

Тестову методику Г. Айзенка дозволяє виявляти, насамперед, рівень екстраверсії-інтроверсії та нейротизму особистості, що має вагомe клінічне значення. В основі методики «Формула темпераменту» А. Белова – чотири описи або чотири паспорти відповідного темпераменту (холерика,

сангвініка, флегматика, меланхоліка). Опис або паспорт являє собою набір характерних якостей даного типу темпераменту в особистості.

Шкала «екстраверсія-інтроверсія». Характеризуючи типового екстраверта, автор методики Г. Айзенк відзначає його товариськість і спрямованість, широке коло знайомств, необхідність у нових контактах. Екстраверт діє під впливом моменту, імпульсивний і запальний. Він безтурботний, оптимістичний, добродушний і веселий. Віддає перевагу руху і дії, проте має тенденцію щодо прояву агресивності. Почуття і емоції не мають строгого контролю, схильний до ризикованих вчинків. На екстраверта не завжди можна покластися. Таку поведінку і специфіку психічної діяльності демонструють 40 % студентів експериментальної групи.

Типовий інтроверт – це спокійний, сором'язливий, схильний до самоаналізу, стриманий і віддалений від усіх, крім близьких друзів і рідних. Планує і обмірковує свої дії заздалегідь, не довіряє раптовим спонуканням, серйозно ставиться до прийняття рішень, любить у всьому порядок. Має ознаки песимізму та високо цінує моральні норми. У цілому контролює свої емоції і почуття та дії. Особливості такої психічної діяльності і поведінки встановлені у 60 % студентів експериментальної групи.

Шкала «нейротизм-емоційна стійкість» у цілому характеризує емоційну стабільність або емоційну нестабільність та суттєво впливає на психічне здоров'я особистості у відповідних умовах діяльності.

Емоційна стійкість – риса, яка виражає організовану поведінку, ситуативну цілеспрямованість у звичайних і стресових ситуаціях. Характеризується зрілістю, відсутністю великої напруженості і занепокоєння, відмінною адаптацією, а так схильністю до товариськості та лідерства. Дані особливості емоційної стійкості виявлені у 75 % студентів експериментальної групи.

Нейротизм проявляється у нервово-психічній нестабільності, неухважності, схильності до швидкої зміни настроїв (лабільності), почутті вини і занепокоєння, заклопотаності, депресивних реакціях, нестійкості у стресових ситуаціях та неефективній адаптації. Нейротизму відповідає емоційна імпульсивність, невпевненість, мінливість інтересів, невірноваженість у взаємодії з людьми, виражена чутливість і вразливість, схильність до дратівливості. Нейротична особистість характеризується неадекватно сильними поведінковими реакціями. У цілому нейротичні риси виявили у 25 % студентів експериментальної групи.

Результати проведеної методики «Формула темпераменту» А. Белова: із 40 студентів 14 (35 %) мають сангвінічний тип темпераменту; флегматичний тип темпераменту виявлений у 13 (32,5 %) студентів; 7 (17,5 %) студентів проявляють меланхолійний темперамент; у 6 (15 %) студентів

переважає холеричний темперамент.

Таким чином, у проведеному дослідженні були визначені особливості темпераменту у студентів другого курсу РДГУ. При цьому у студентів експериментальної групи виявлено домінування сангвінічного типу темпераменту; холеричний тип темпераменту представлений у вибірці найменше. Перспектива наукових досліджень – встановлення функціональних зв'язків між тривожністю і темпераментом у студентської молоді в умовах навчального процесу.

Список використаних джерел:

1. Галян І.М. Психодіагностика: навчальний посібник для студ. вузів. Київ : Академвидав, 2009. 464 с.
2. [Ковалев А.Г.](#) Темперамент и характер / [А.Г. Ковалев](#), [В.Н. Мясищев](#) // Психология индивидуальных различий : Учебное пособие / ред. [Ю.Б. Гиппенрейтер](#), [В.Я. Романов](#). Издание второе. Москва : ЧеРо, 2002. С. 167. (Хрестоматия по психологии).
3. Симонов П. В. Темперамент, характер, личность. Москва : Наука, 1984. 240 с.

УДК 159.923.4

ТРИВОЖНІСТЬ ТА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ Мартинюк Тетяна, здобувач ОС «бакалавр», 4 курс, РДГУ

Керівник: Романюк В.Л., кандидат біологічних наук, доцент

У складних сучасних медико-біологічних, економічних і соціальних умовах увага фахівців зростає щодо дослідження теоретичних і практичних складових психічного здоров'я людини. У зв'язку з цим основною метою даної роботи було дослідження функціональних зв'язків між тривожністю та психічним здоров'ям при різних формах діяльності людини.

За визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), психічне здоров'я – це стан благополуччя, при якому кожна людина може реалізувати свій власний потенціал, впоратися із життєвими стресами, продуктивно та плідно працювати, а також робити ефективний внесок у життя своєї спільноти [3].

Відтак психічно здоровою є людина, яка не має симптомів та синдромів психічних і поведінкових розладів, соціально адаптована та отримує задоволення від життя. Психічне здоров'я людини суттєво залежить від певних чинників, у т.ч. порушення в емоційно-когнітивній сфері: пригнічений або підвищений настрій, необґрунтована тривожність,

Зміст

Вступ	3
Артемова О. Психологічні аспекти грамотного і безпечного використання інтернету	4
Артемова О. Формування ціннісно-сислової сфери здобувачів освіти	6
Камінська О. Вплив дистанційного навчання на соціально-психологічну адаптацію першокурсників	11
Романюк В. Сигнальні системи та психогенні розлади особистості	14
Рудюк О. Дослідження особистісних цінностей суб'єктів освітнього процесу у вищій школі	16
Антонюк Н. Психологічний аналіз мотиваційної готовності дитини дошкільного віку до школи	18
Бажинська Д. Адаптаційний потенціал людини: психофізіологічні аспекти	21
Бернік А. Психологічні особливості самоефективності молоді	23
Болюх Т. Профілактика емоційного вигорання молоді	25
Вітрук Д. Психологічний аналіз креативності сучасних підлітків та юнаків	28
Галушко О. Психологічна профілактика паніки та засоби її подолання	30
Глотова М. Мобінг як фактор прояву агресивності у підлітковому віці	32
Горбатюк О. Вплив міжособистісних стосунків на вирішення конфліктних ситуацій у сучасній молоді	35
Гук В. Розвиток стресостійкості у дітей молодшого шкільного віку як необхідної складової у формуванні соціальної компетентності особистості шляхом використання методів арт-терапії	38
Доля Т. Психологічні особливості проявів прокрастинації у дорослому віці	41
Зайчук Т. Виховні можливості ігрової діяльності у розвитку самостійності в дітей старшого дошкільного віку	43
Захарова Н. Теоретико-методологічні засади проблеми мотивації до лідерства у студентської молоді	46
Замківський І. Метод піскової терапії у сучасній психологічній науці	48
Калюш Р. Особливості мотиваційної сфери майбутніх психологів	55
Камінський А. Стресостійкість як професійно важлива якість психолога	57
Карпова А. Булінг в шкільних колективах: причини виникнення та методи профілактики	60
Кобзар З. Психологічні особливості емпатії студентської молоді	62
Ковтун О. Психологічні особливості поведінки підлітків у ситуаціях булінгу	64
Ковтун С. Особливості емпатійності у підлітковому віці: гендерний	

аспект.....	67
Корчак А. Психологічні особливості впливу емоційної напруги на психосоматику юнаків.....	69
Кот С. Психологічні особливості особистісної конфліктності студентської молоді.....	71
Кохно Т. Освітнє середовище як чинник розвитку стресостійкості студентів.....	73
Лапюк А. Емоційні складові стресостійкості у студентської молоді.....	75
Максимчук М. Вплив тривожності на розвиток комунікативних здібностей у підлітковому віці.....	78
Маркова І. Психологічні особливості розвитку ціннісних орієнтацій у підлітковому віці.....	80
Мартинюк Т. Дослідження темпераменту у студентської молоді.....	83
Мартинюк Т. Тривожність та психічне здоров'я особистості.....	85
Матеюк О. Емпатія як психологічне особистісне утворення.....	87
Микитюк В. Теоретичний аналіз проблеми професійного самовизначення у психологічній парадигмі.....	90
Михайлюк Ю. Чинники особистісної конфліктності і способи поведінки юнаків в ситуації міжособистісних конфліктів.....	92
Мягка О. Генезис емоційного інтелекту підлітків.....	94
Новосад Т. Проблеми формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців в процесі професійної підготовки у закладах вищої освіти.....	96
Онищук Д. Мотиваційні чинники розвитку креативності у майбутніх психологів.....	99
Онищук Т. Вплив сімейних конфліктів на особистісний розвиток підлітків.....	102
Подерня Н. Індивідуально-типологічні чинники формування локус контролю.....	105
Полонська В. Спілкування і розвиток особистості.....	107
Посохова Л. Психологічні особливості ціннісних орієнтацій студентської молоді.....	108
Самойдюк А. Психологічні особливості соціальної емпатії особистості.....	110
Самчук І. Психологічні особливості виникнення та корекції особистісної тривожності у ранньому юнацькому віці.....	112
Смаглюк А. Особливості розвитку мислення у молодшому шкільному віці.....	114
Сокотун К. Розробка програми розвитку емоційного інтелекту.....	116
Стрихарчук М. Психологія розвитку міжособистісного спілкування.....	118
Ткачук Л. Психолого-педагогічні особливості навчальної неуспешності.....	

молодших школярів	124
Угнієва С. Психологічний аналіз тривожності у підлітків	126
Царук С. Мотивація та особливості навчальної діяльності у студентської молоді	129
Шоха Т. Психологічні чинники розвитку мотиваційної сфери в молодшому шкільному віці	131
Юсенко В. Роль комунікативної компетентності у розвитку лідерських якостей особистості	133
Зміст	137

Електронне видання

Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства

Випуск 15

Наукове редагування – проф.. Камінська О.В.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Формат 60x80/16. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 7,5.

вул. С. Бандери, 12, м. Рівне
Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету